

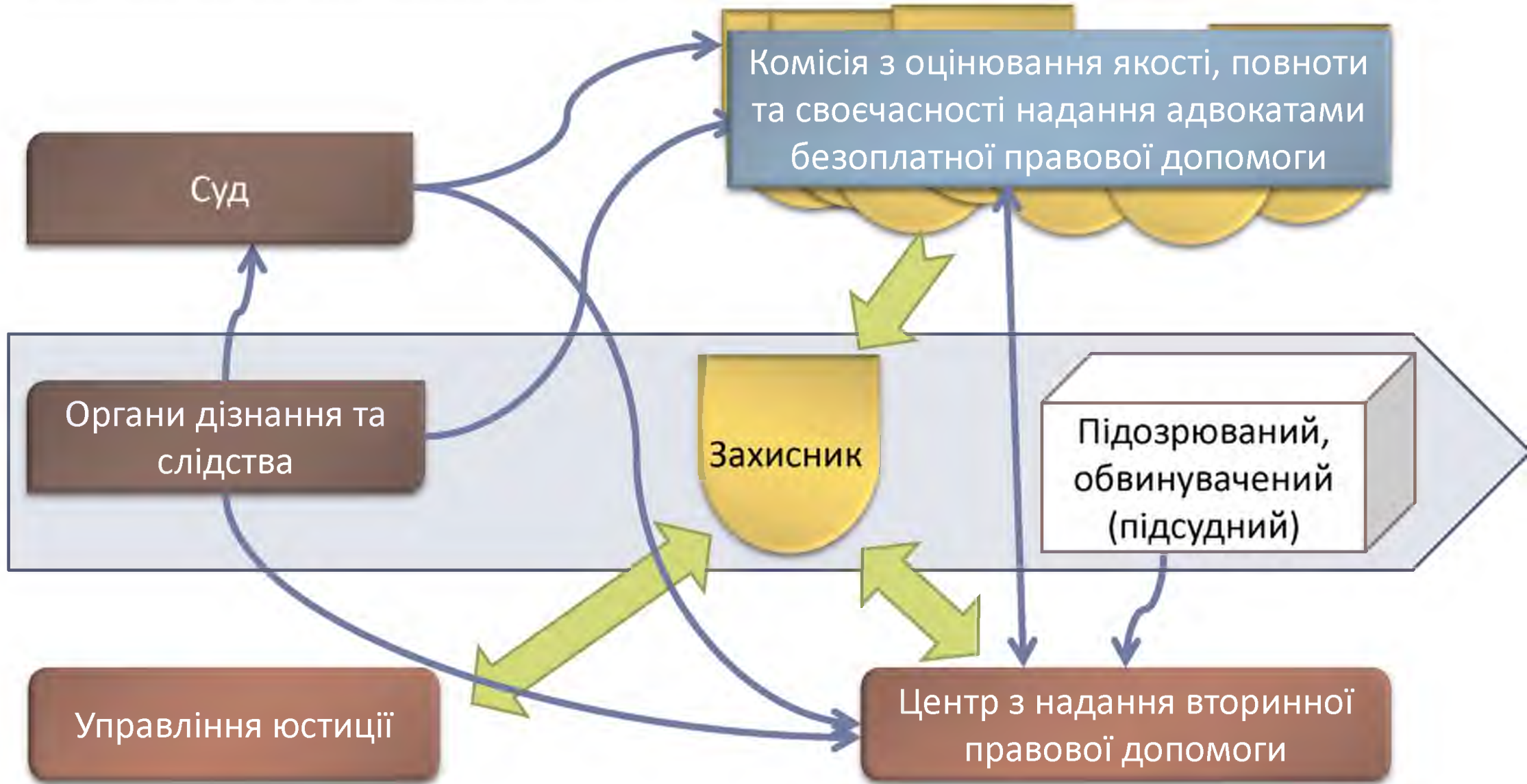
Формування системи безоплатної правової допомоги в Україні

Оксана Василяка
директор Київського міського центру з надання
безоплатної вторинної правової допомоги

Положення нового Кримінального процесуального кодексу України щодо безоплатної правової допомоги

- ▶ **Част. 2-3 статті 49:** «У випадках залучення захисника за призначенням слідчий, прокурор виносить постанову, а слідчий суддя та суд постановляє ухвалу, якою доручає відповідному органу (установі), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги, призначити адвоката для здійснення захисту за призначенням та забезпечити його прибуття у зазначені у постанові (ухвалі) час і місце для участі у кримінальному провадженні. Постанова (ухвала) про доручення призначити адвоката негайно направляється відповідному органу (установі), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги, і є обов'язковою для негайного виконання.»
- ▶ **Част. 1 статті 53:** «Слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд залучають захисника для проведення окремої процесуальної дії в порядку, передбаченому статтею 49 Кодексу, виключно у невідкладних випадках, коли є потреба у проведенні невідкладної процесуальної дії за участю захисника.»
- ▶ **Част. 3 статті 120:** «Допомога захисника, залученого для здійснення захисту за призначенням у випадках, передбачених Кодексом та/або Законом «Про безоплатну правову допомогу», надається за рахунок коштів Державного бюджету України і є безоплатною для підозрюваного, обвинуваченого.»
- ▶ **Част. 4 статті 213:** «Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги.»

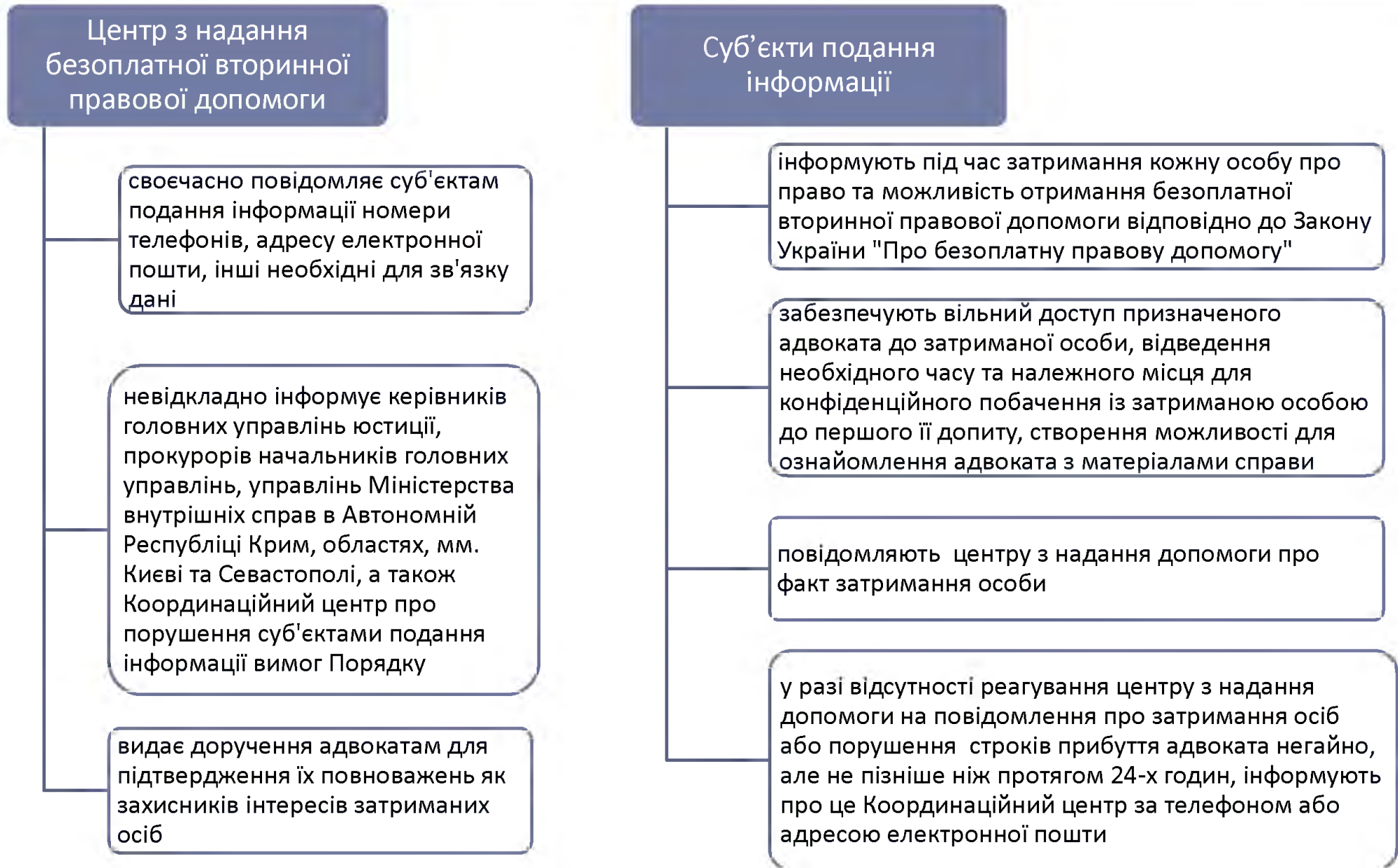
Залучення захисника за призначенням

Надання безоплатної правової допомоги затриманим

Взаємодія центрів з надання допомоги та суб'єктів надання інформації

Положення нового Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо безоплатної правової допомоги

- ▶ **Стаття 25:** «Порядок та умови залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги встановлюються законом. **Оцінка якості, повноти та своєчасності** надання адвокатами безоплатної первинної правової допомоги здійснюється за зверненням органів місцевого самоврядування, а безоплатної вторинної правової допомоги - за зверненням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, комісіями, утвореними для цієї мети радами адвокатів регіонів».
- ▶ **Част. 4 статті 48:** «Рада адвокатів регіону: **визначає представників** адвокатури **до складу конкурсної комісії** з відбору адвокатів для надання безоплатної вторинної правової допомоги; утворює комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги».
- ▶ **Част. 4 статті 55 :** «Рада адвокатів України затверджує положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги».

Стан формування системи БПД

- ▶ Сформовано основну нормативно-правову базу для функціонування системи БПД в Україні (22 нормативно-правових акти);
- ▶ Станом на 1 червня 2012 року відібрано **953 адвокати** за результатами першого конкурсу;
- ▶ **6 червня 2012 року** – утворено Координаційний центр з надання правової допомоги;
- ▶ **2 липня 2012 року** – утворено 27 центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі;
- ▶ Проводиться відбір штатного персоналу для центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги та облаштування приміщень;
- ▶ Розпочато роботу з побудови єдиної Інформаційно-телекомунікаційної системи (I етап – до кінця 2012 року);
- ▶ Схвалено Концепцію Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013 – 2017 роки.

Нормативно-правове забезпечення системи БПД

- ▶ **Проект Закону України** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» (реєстр. № 9496 від 24.11.2011), прийнятий у першому читанні 13.03.2012
- ▶ **Постанови Кабінету Міністрів України:**
  - **від 28.12.2011 № 1362** «Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу та вимог до професійного рівня адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»;
  - **від 28.12.2011 № 1363** «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб»;
  - **від 11.01.2012 № 8** «Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі»;
  - **від 18.04.2012 № 305** «Питання оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу особам, затриманим в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку, а також у кримінальних справах» (*нова системи оплати послуг адвокатів, які працюють у системі БПД*);
- ▶ **Наказ Міністерства юстиції від 15.06.2012 № 891/5** «Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги».

Концепція Державної цільової програми формування системи БПД на 2013-2017 роки

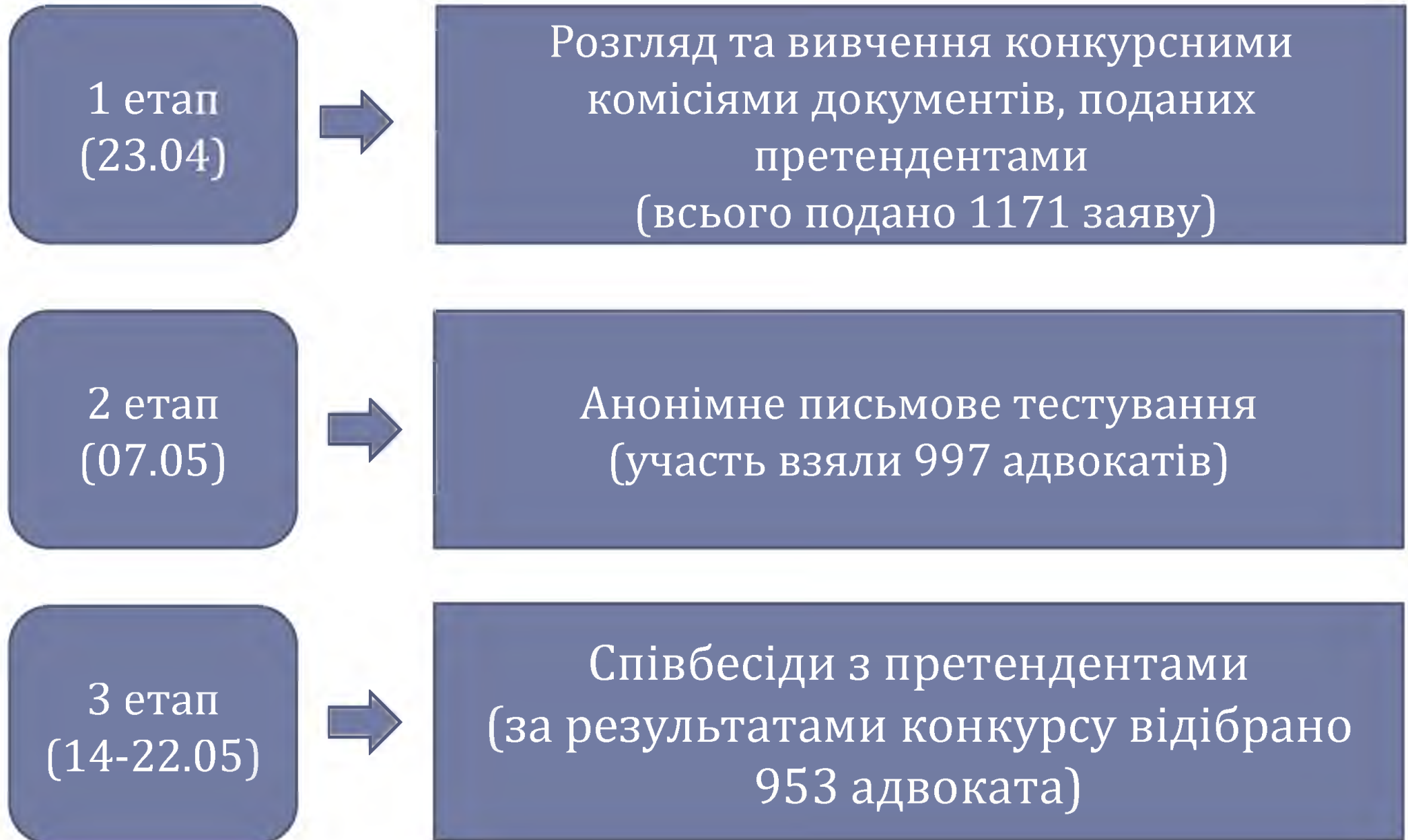

- **Плани на 2013 рік:** утворення **45** міжрайонних центрів, відбір та навчання їх персоналу, матеріально-технічне забезпечення, побудова системи управління якістю, інформаційних автоматизованих систем
- **Плани на 2014 рік:** утворення **24** центрів в містах обласного та республіканського значення, відбір та навчання їх персоналу, матеріально-технічне забезпечення, побудова системи управління якістю, інформаційних автоматизованих систем
- **Плани на 2015-2017 роки:** завершення формування мережі центрів за результатами аналізу практики правозастосування, утворення нових, проведення у разі потреби реорганізації діючих центрів, забезпечення діяльності утворених центрів

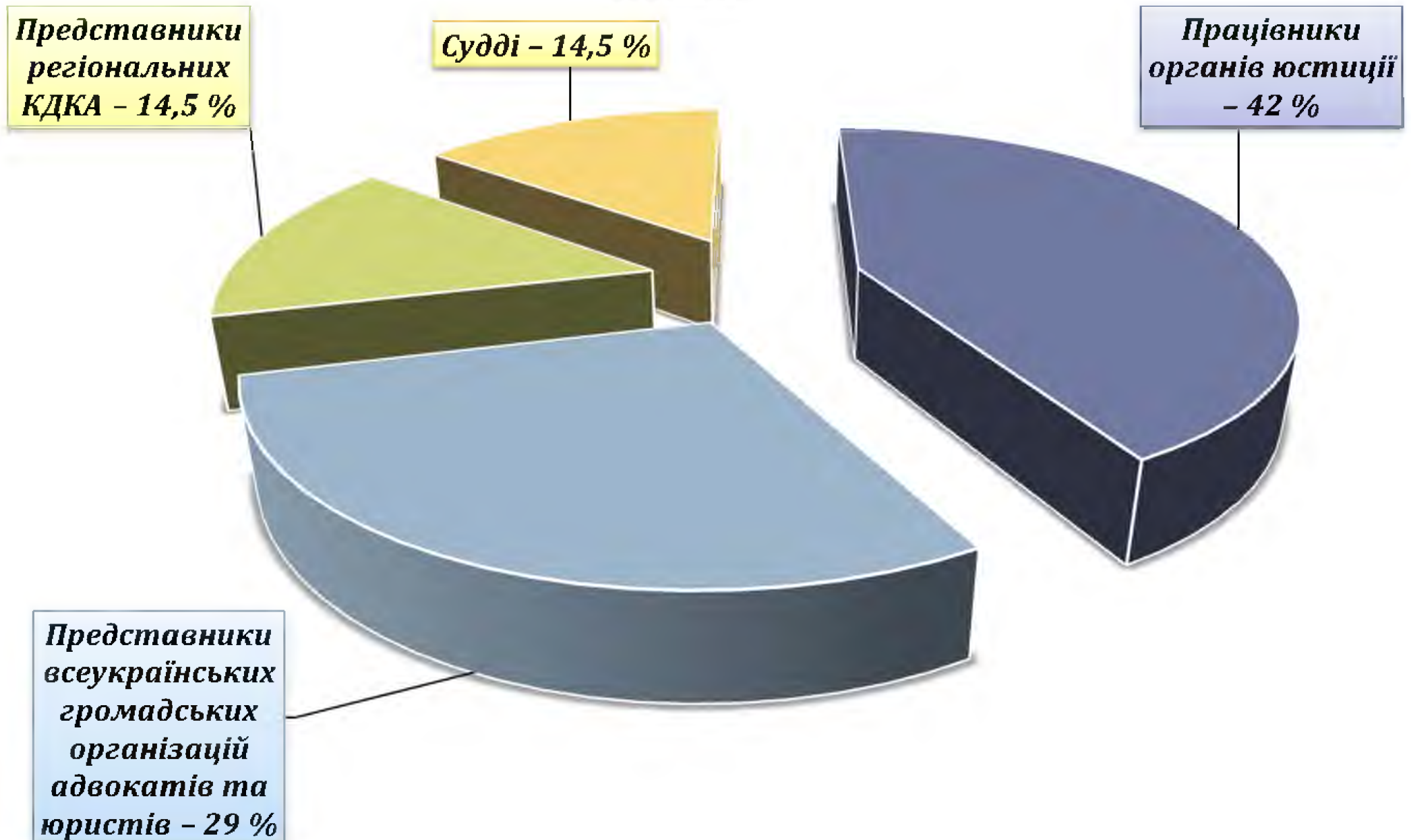
Карта України з орієнтовними місцями розміщення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги

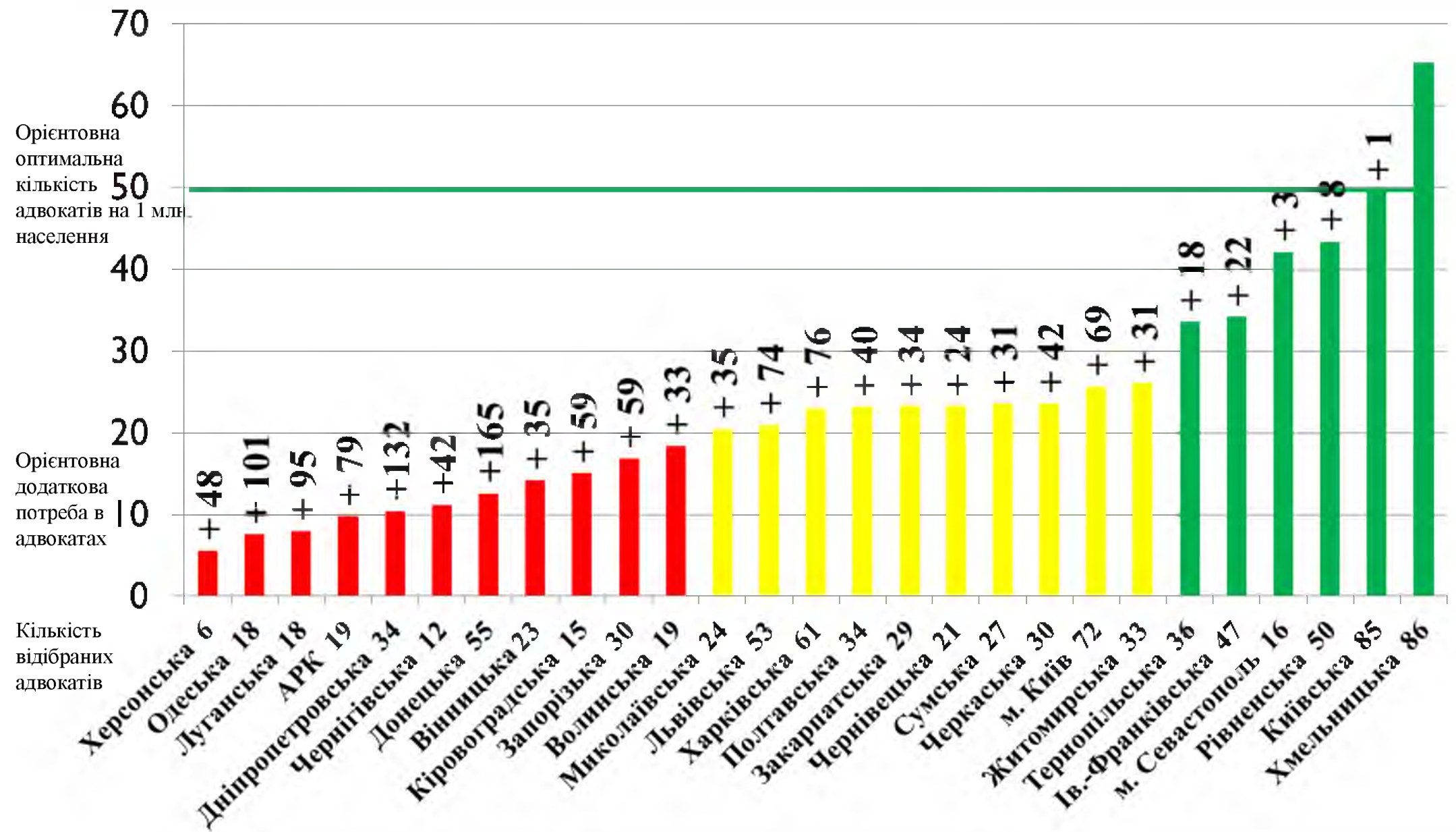
Конкурс адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги

**Склад конкурсних комісій з відбору адвокатів
для надання безоплатної вторинної правової допомоги
(процентне співвідношення)**

**Результати конкурсу з відбору адвокатів
для надання безоплатної вторинної правової допомоги
(кількість відібраних адвокатів на 1 млн. населення)**

Результати конкурсу з відбору адвокатів для надання безоплатної вторинної правової допомоги (кількість населення, яку обслуговуватиме один адвокат)

Кількість населення,
яку обслуговуватиме один адвокат

Результати конкурсу у Київській області ("перекриття" відібраними адвокатами районів області)

Пропозиції щодо удосконалення порядку проведення конкурсу адвокатів, які залучаються до надання БПД

- **Рейтинговий принцип формування списків відібраних адвокатів**
- **Претендент оцінюється комісією за наступними критеріями:**

досвіду адвокатської діяльності

спеціалізації адвоката

наявності або відсутності заяв (скарг) щодо дій адвоката та застосування до нього дисциплінарних стягнень

повноти та якості виконання тестового завдання під час анонімного тестування

мотивації до надання безоплатної правової допомоги

комунікабельності

емоційної врівноваженості

якості представлення претендентом прикладів власних успішних справ

Порядок оплати послуг адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу (постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2012 № 305) (1)

---

1) У разі надання вторинної правової допомоги особі, затриманій в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку –

в розмірі 2,5% мінімальної зарплати за годину фактично відпрацьованого часу

2) За кожною завершеною стадією провадження у кримінальній справі, у якій адвокат здійснював захист – за формулою:

$P_v = 20 \times O_{год} \times K_{сп} \times K_{сс} \times K_{ос}$, де:

- ▶ **20** – розрахунковий час (у годинах), що витрачається адвокатом на надання вторинної правової допомоги в одній кримінальній справі;
- ▶ **Огод** – розмір оплати за годину роботи адвоката (2,5% мінімальної зарплати);
- ▶ **Ксп** – коефіцієнт стадії провадження у справі. Враховує наступні фактори:
  - *повнота участі адвоката у процесуальних діях поточної стадії провадження у справі;*
  - *наявність або відсутність факту припинення участі адвоката у справі з будь-яких причин до завершення поточної стадії провадження у цій справі;*
  - *наявність повного або скороченого провадження в суді першої інстанції;*
  - *наявність або відсутність факту участі адвоката у попередніх стадіях провадження у справі*

Порядок оплати послуг адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу (постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2012 року № 305) (2)

► **К_{сс}** – коефіцієнт складності справи. Вираховується за формулою:

$K_{cc} = K_{ст. тяж. \Sigma} \times K_{спів} \times K_{зз} \times K_{окс}$, що враховує:

- ступінь тяжкості злочину, за скоєння якого особа може бути притягнута або притягнута до кримінальної відповідальності (**К ст. тяж. Σ**);
- кількість епізодів злочинної діяльності особи (**К ст. тяж. Σ**);
- кількість співобвинувачених особи у справі (**Кспів**);
- обрання щодо особи запобіжного заходу у вигляді взяття під варту (**Кзз**);
- ведення захисту у особливих категоріях справ для стадій досудового слідства і провадження в суді першої інстанції (**Кокс**)

► **К_{ос}** – коефіцієнт особливої складності справи –

застосовується у разі оскарження адвокатом в судовому порядку в інтересах захисту особи у кримінальній справі незаконних рішень, дій чи бездіяльності органу дізнання, слідчого, прокурора

Оплата послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу

Види послуг безоплатної вторинної правової допомоги	Орієнтовний розмір оплати послуг (в середньому за 1 виїзд / кримінальне провадження), грн.	
	у робочі дні	у вихідні та святкові дні, у нічний час
Надання правової допомоги особам, затриманим в адміністративному порядку	90,0	180,0
Надання правової допомоги особам, затриманим у кримінальному процесуальному порядку	495,0	990,0
Надання правової допомоги у кримінальних справах	2349,0	

Відшкодування:

- транспортних витрат;
- витрат на проведення експертиз з ініціативи сторони захисту

Орієнтовний розрахунок оплати послуг адвокатів відповідно до постанови КМУ від 18.04.2012 № 305

	Оплата послуг адвокатів відповідно до постанови КМУ від 14.05.1999 № 821	Оплата послуг адвокатів відповідно до Методики обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають вторинну правову допомогу у кримінальних справах		Оплата послуг адвокатів відповідно до прогнозованої Методики по діючим Офісам громадського захисту		
		4 справи / міс.	3 справи / міс.	м. Біла Церква (3,6 справи / міс.)	м. Харків (3,1 справи / міс.)	м. Хмельницький (2,3 справи / міс.)
168 годин / місяць (40-годинний робочий тиждень)						
Нараховано	4906,00	9190,00	6894,00	8273,00	7124,00	5285,00
Відрахування (прибутковий податок + єдиний соціальний внесок, в сумі 44,5 % доходу)	2183,00	4090,00	3068,00	3682,00	3170,00	2352,00
«На руки»	2723,00	5100,00	3826,00	4591,00	3954,00	2933,00

Нові можливості

Для кого?	У чому полягають?
Для клієнтів:	• рівний доступ до послуг професійного захисника;
	• розрив порочного кола слідчий – “захисник”;
	• звуження простору для використання адміністративного затримання для кримінального переслідування;
	• зменшення ризиків безпідставного взяття під варту у якості запобіжного захисту або продовження тримання під вартою.
Для адвокатів:	• постійний гарантований замовник в особі держави;
	• гарантовані цивільно-правовим договором фінансові зобов’язання держави щодо сплати за надані адвокатом послуги і компенсацію його витрат;
	• можливість набуття професійного досвіду та безкоштовна участь у програмах підвищення кваліфікації.

Управління ризиками

Ризики	Реагування
1. Резистентність правоохоронних органів	<ul style="list-style-type: none"> • Міжвідомча координація. • Внутрішні інструкції. • Масове інформування.
2. Брак адвокатів (територіальність/ навантаження)	<ul style="list-style-type: none"> • Реальні стимули. • Інформаційна кампанія. • Другий конкурс (жовтень – листопад 2012 року). • Ефективний менеджмент у центрах.
3. Недостатній професійний рівень адвокатів	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярне підвищення кваліфікації адвокатів коштом державного бюджету.
4. Технічні та комунікаційні труднощі, надто стислі строки, велика кількість учасників процесу	<ul style="list-style-type: none"> • Єдині стандарти і процедури діяльності з надання БВПД. • Єдина інформаційно-телекомунікаційна система.
5. Труднощі моніторингу і контролю за якістю надання БВПД	<ul style="list-style-type: none"> • Внутрішній контроль (у межах прав і обов'язків, визначених договором; не стосується правової позиції адвоката). • Зовнішній контроль (адвокатура; з урахуванням правової позиції адвоката).
6. Дефіцит фінансування	<ul style="list-style-type: none"> • Максимальне використання усіх бюджетних інструментів Мін'юстом. • Проактивна позиція адвокатури.

Перспективи та пропозиції

- ▶ Коментарі адвокатів до проекту оновленого порядку проведення конкурсу адвокатів
- ▶ Пропозиції адвокатів щодо удосконалення порядку та умов укладення контрактів (договорів)
- ▶ Заохочення адвокатів до участі у другому конкурсі (жовтень – листопад 2012 року)
- ▶ Спільна робота над стандартами якості надання безоплатної правової допомоги
- ▶ Залучення Мін'юсту/Коордцентру до розроблення проекту положення про комісію з оцінювання своєчасності, повноти та якості надання адвокатами безоплатної вторинної правової допомоги
- ▶ Урахування при розробленні форми ордеру, нової редакції Правил адвокатської етики, особливостей, пов'язаних з наданням адвокатами безоплатної правової допомоги
- ▶ Проактивна позиція адвокатів, адвокатських об'єднань та органів адвокатського самоврядування у співпраці з органами місцевого самоврядування щодо надання, безоплатної первинної правової допомоги.

Дякую за увагу!

► Контактна інформація:

Веб-сайт: Координаційний центр з надання правової допомоги (legalaid.gov.ua)

Facebook: Координаційний центр з надання правової допомоги